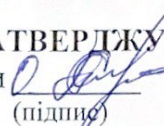

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра конституційного і адміністративного права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри

(підпис)

Гусар О.А.

(ПІБ)

«28» серпня 2023 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Міжнародні, європейські стандарти та стандарти ІКАО у правовій системі України»

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 11 від «28» серпня 2023 р.

Розробник: к.ю.н., доц. Людмила ЧУЛІНДА

**Методичні рекомендації до практичних занять
з навчальної дисципліни «Міжнародні, європейські стандарти та
стандарти ІСАО у правовій системі України»**

Практичні заняття забезпечують розвиток творчого професійного мислення, пізнавальної мотивації і професійного використання знань у навчальних умовах. Професійне використання знань – це вільне володіння мовою юридичної науки, тобто точне оперування юридичними поняттями, визначеннями. Практичні заняття складаються з двох взаємопов'язаних моментів – самостійного вивчення студентом програмного матеріалу і обговорення на заняттях результатів пізнавальної діяльності. Вони вчать працювати самостійно, формують навички роботи з літературою, розвивають інтерес до предмету, вчать аргументувати відповідь, сприяють розвитку зв'язку теорії і практики.

Оцінювання знань студентів на семінарському занятті проводиться за 5 бальною шкалою та такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та практики проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- 3) обізнаність з основною та додатковою літературою відповідно до теми;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою, наводити приклади відповідно до теоретичних положень теми;
- 5) логічність, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з доповідей інших студентів.

Студент отримує оцінку «відмінно», якщо його виступ на семінарі відповідає усім зазначеним критеріям. Відсутність певної складової (складових) знижує оцінку на певну кількість балів.

Тема 1. Правове регулювання міжнародних та європейських стандартів цивільної авіації

1. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію.
2. Міжнародно-правові санкції у сфері цивільної авіації.
3. Поняття міжнародних та європейських стандартів цивільної авіації
Рекомендована практика ІКАО. Характеристика Додатків до Чиказької конвенції 1944 р.
4. Зближення правової системи України у сфері цивільної авіації із законодавством ЄС.

Література

- Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038
- Галаган О.Я. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) та її роль у забезпеченні функціонування комунікаційних систем навігації. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки* № 1. 2020. С.298-303.
- Гусар О.А., Чулінда Л.І. Міжнародно-правові санкції у сфері цивільної авіації. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. №10. С.44-54.
- Чулінда Л.І. Вплив рішень 41-ї Асамблеї ІКАО на розвиток цивільної авіації. *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2023. №1. С.17-23.
- Галаган О.Я. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) та її роль у забезпеченні функціонування комунікаційних систем навігації. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки* № 1. 2020. С.298-303.

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

- Паризька конвенція про повітряну навігацію 1919 року.
Варшавська конвенція для уніфікації правил щодо міжнародних повітряних перевезень у сфері цивільної авіації.

2. Проблемні питання

- Мета укладання Конвенції про міжнародну авіацію.
Санкції щодо держави, яка не виконує зобов'язань.
Стандарти і рекомендована практика ІКАО.

Тема 2. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) та її роль у забезпеченні стандартів цивільної авіації

1. Історія створення і стратегічні цілі ІКАО.
2. Структура ІКАО: Найвищий орган ІКАО - Асамблея, Рада ІКАО, Премія Едварда Уорнера, Аеронавігаційна комісія, Секретаріат, Регіональні органи ІКАО.

3. Принципи міжнародного права у сфері цивільної авіації.

Література

Григоров О. М. Перші міжнародні інституції у сфері цивільної авіації. *Право і суспільство*. 2020. №2. С.214-219.

Григоров О.М. Міжнародно-правові засади регулювання відносин у сфері цивільної авіації: становлення та розвиток. *Монографія*. Одеса: Фенікс. 2020. 440 с.

Чулінда Л.І. Цілі сталого розвитку: пріоритети цивільної авіації. *Krakowskie Studia Małopolskie* 2022, nr 2 (34). С.114-133

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

Мета створення Міжнародної організації цивільної авіації.

Набуття членства в ІСАО.

2. Проблемні питання

Стратегічні цілі ІСАО.

Один із пріоритетів цивільної авіації – освіта.

Тема 3. Загальна характеристика міжнародних та європейських організацій цивільної авіації

1. Україна – член міжнародних та європейських організацій цивільної авіації.

2. Загальна характеристика міжнародних організацій цивільної авіації, членом яких є Україна (ІАТА, АСІ). Інші міжнародні організації цивільної авіації.

3. Європейські організації цивільної авіації, членом яких є Україна.

А4Е - Асоціація авіакомпаній для Європи (без України)

Література

Григоров О. М. Перші міжнародні інституції у сфері цивільної авіації. *Право і суспільство*. 2020. №2. С.214-219.

Григоров О.М. Міжнародно-правові засади регулювання відносин у сфері цивільної авіації: становлення та розвиток. *Монографія*. Одеса: Фенікс. 2020. 440 с.

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

Україна – член Міжнародної асоціації авіаперевізників ІАТА.

Україна – член Міжнародної ради аеропортів АСІ.

Україна – член Європейської конференції цивільної авіації (ЕСАС).

Членство України в Європейській організації з гарантування безпеки аеронавігації EUROCONTROL.

Членство України в Європейському агентстві безпеки авіації (EASA).

2. Проблемні питання

Регіональні міжнародні організації цивільної авіації.

Асоціація авіакомпаній для Європи (А4Е) (Airlines for Europe).

Тема 4. Правове регулювання цивільної авіації в ЄС

1. Політика ЄС щодо ринку повітряних перевезень.
2. Обмежувальні заходи Європейського Союзу .
3. Права авіапасажирів в Європейському Союзі
4. Угода про Спільний Авіаційний Простір (САП).

Література

Григоров О. М. Перші міжнародні інституції у сфері цивільної авіації. *Право і суспільство*. 2020. №2. С.214-219.

Григоров О.М. Міжнародно-правові засади регулювання відносин у сфері цивільної авіації: становлення та розвиток. *Монографія*. Одеса: Фенікс. 2020. 440 с.

Чулінда Л.І. Обмежувальні заходи (санкції) Європейського Союзу для зупинення воєнної агресії Росії. *Юридичний науковий електронний журнал. Запорізький національний університет*. 2022. № 8. С.599-602.
http://lsej.org.ua/8_2022/136.pdf

THE COURT OF JUSTICE AND THE RIGHTS OF AIR PASSENGERS COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION.

<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-05/qd-04-17-650-en-n.pdf>.

Угода між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони, про спільний авіаційний простір.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-21#Text

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

Основні сфери політики ЄС щодо ринку повітряних перевезень.
Спільна транспортна політика ЄС.

2. Проблемні питання

Регулювання повітряних послуг двосторонніми міжнародними угодами між державами в ЄС.
Обмежувальні заходи ЄС у сфері цивільної авіації.

Тема 5. Стандарти та рекомендована практика ІКАО як джерело удосконалення системи цивільної авіації України

1. Додаток 9. Спрощення формальностей.
2. Запобігання поширенню хвороб
3. Додаток 16. Охорона навколишнього середовища.

Література

Чулінда Л.І., Мялковська О.О. Рекомендації міжнародних організацій для відновлення діяльності цивільної авіації в період пандемії COVID-19. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 676-679.

Чулінда Л.І. Причини повільного відновлення цивільної авіації після COVID-19. *IV Міжнародна науково-практична конференція «Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції»*. 22-23 березня 2023 року. Кропивницький. Льотна академія НАУ. С.282-285. https://sfa.org.ua/images/docs/Materialy_4mizhnar_konf_pravo.pdf

Annex 9. Facilitation.

<https://www.icao.int/Security/FAL/ANNEX9/Pages/default.aspx>

Чулінда Л.І., Бем Н.В. Використання персональних даних відповідно до міжнародних стандартів ІКАО. *International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy*. Vol. 1, No. 2, 2022. С.64-73.

Чулінда Л.І. «Net-zero 2050» - один із пріоритетів цивільної авіації. Всесвітній конгрес «Авіація в XXI столітті. Безпека в авіації та космічні технології». 28-30 вересня 2022. НАУ. <https://conference.nau.edu.ua/index.php/Congress/Congress2022/author>

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

Додаток 9. Спрощення формальностей.

Удосконалення стандартів, які регулюють безпеку здійснення міжнародних авіаперевезень.

2. Проблемні питання

Митні, валютні, паспортні, санітарні, карантинні, імміграційні адміністративні формальності.

Стаття 14 Конвенції про міжнародну цивільну авіацію.

Тема 6. Дотримання міжнародних стандартів та рекомендованої практики державами-членами ІКАО

1. Додаток 12. Пошук та рятування.

2. Додаток 13. Розслідування авіаційних подій та інцидентів.

3. Додаток 14. Аеродроми.

Література

Annex 12 – Search and Rescue.

https://applications.icao.int/postalhistory/annex_12_search_and_rescue.htm

Хижняк В.В., Золототський А.В., Шевченко В.Л. Підвищення кваліфікації персоналу авіаційного пошуку і рятування на засадах уніфікації освітнього та сертифікаційного процесів. *Актуальні питання національної безпеки та оборони*. 2020. № 1. С.28-32.

Annex 13. Aircraft Accident and Incident Investigation. https://www.emsa.europa.eu/retro/Docs/marine_casualties/annex_13.pdf

Annex 14. Aerodromes.

https://www.icao.int/APAC/Meetings/2015%20WAWG1/an14_1ed_1951.pdf

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

Створення, підтримка та функціонування пошуково-рятувальних служб Договірними державами.

Постанова КМУ «Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування» (2012).

2. Проблемні питання

Використання дронів в українських пошуково-рятувальних операціях.

Європейський досвід, нові ідеї у розслідуванні та сприяння ефективності безпеки шляхом спільного використання даних нових методів розслідувань – основні цілі робочої програми ECAC та EASA.

Тема 7. Міжнародно-правове гарантування безпеки міжнародної цивільної авіації

1. Додаток 17. Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання.

2. Міжнародні конвенції у боротьбі з актами незаконного втручання в діяльність цивільної авіації (Женевська, Токійська, Гаазька, Монреальська).

3. Акти незаконного втручання у діяльність цивільної авіації.

4. Проблеми забезпечення авіабезпеки у цивільній авіації.

5. Додаток 18. Безпечне транспортування небезпечних вантажів повітрям.

Література

Annex 17 - Aviation Security . <https://www.icao.int/security/sfp/pages/annex17.aspx>

Annex 18. The Safe Transport Of Dangerous Goods By Air. <https://www.icao.int/safety/dangerousgoods/pages/annex-18.aspx>

Григоров О.М. Міжнародно-правові засади регулювання відносин у сфері цивільної авіації: становлення та розвиток. *Монографія*. Одеса: Фенікс. 2020. 440 с.

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від актів незаконного втручання.

Щорічний Звіт ІКАО про безпеку.

Акти незаконного втручання.

2. Проблемні питання

Інспекція/огляд людей та багажу у міжнародних аеропортах як найважливіша процедура безпеки, передбачена Додатком 17.

Гаазька конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден 1970 року.

Монреальська конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації 1971 року.

Тема 8-9. Актуальні напрями розвитку міжнародних та європейських стандартів цивільної авіації

1. Розвиток інфраструктури міжнародних аеропортів.
2. Проблеми використання авіаційного транспорту у період COVID-19.
3. Інформація про персональні дані в цивільній авіації .
4. Міжнародні та європейські стандарти безпілотних літальних апаратів.

Література

- Maksym'yuk Y.V., Chulinda L.I., Korchova G.L., Pochka K.I. PRIORITY DIRECTIONS OF INTERNATIONAL AIRPORT INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT. *Опір матеріалів і теорія споруд: наук.-тех. збірн.* К.: КНУБА. 2022. – Вип. 109. – С. 301-316. «Web of Science Core Collection». DOI: 10.32347/2410-2547.2021.106. Режим доступу: <http://omtc.knuba.edu.ua/article/view/272240>
- Про затвердження плану заходів з реалізації Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року. Розпорядження КМУ від 07 квітня 2021 р. № 321-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-realizaciyi-nacionalnoyi-transportnoyi-strategiyi-ukrayini-na-period-do-2030-roku-321-070421>
- Григоров О.М. Правова регламентація використання цивільних безпілотних літальних апаратів: стандарти ІКАО та практика України. *Recht der Osteuropäischen Staaten.* 2020. № 2. С. 14-17.
- Григоров О.М. Правове регулювання використання безпілотних літальних апаратів у Європейському Союзі: основні етапи розвитку. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2021. №7. С.273-276.
- Канєнберг-Сандул О. К. Діяльність міжнародних організацій щодо цивільної авіації під час пандемії. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру.* Матеріали Міжнар. наук.-практ.конф. Одеса. 2021. Т. 1. С. 330-333.
- Чулінда Л.І., Устинова І.П. Правові питання відновлення інфраструктури аеропортів України. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право».* 2023, № 2 , с.111-115.
- Чулінда Л.І. Причини повільного відновлення цивільної авіації після COVID-19. *IV Міжнародна науково-практична конференція «Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції».* 22-23 березня 2023 року. Кропивницький. Льотна академія НАУ. С.282-285. https://sfa.org.ua/images/docs/Materialy_4mizhnar_konf_pravo.pdf
- Чулінда Л.І., Міщенко А.В. Заходи захисту персональних даних в авіаційній галузі. *Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір. Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції,* м. Київ, НАУ. 24 лютого 2023 р.646 с. С.261-263.

Чулінда Л.І., Корчова Г.Л., Почка К. Інформація про персональні дані в цивільній авіації. *Освіта, право та публічне управління – новітні тенденції розвитку. II Міжн. наук.-практична конференція «LPA–NDT»*. March 30th-31st 2023. Ukraine-Iraq-Poland . КНУБА. С.30-37.

Слободська І.А., Юхимович М.І. Правове регулювання використання безпілотних літальних апаратів у цивільній авіації України. *Юридичний вісник. Повітряне, космічне, екологічне право*. 2022. №4. С.30-35.

Форманюк В. В. та ін. Значення діяльності ІКАО у боротьбі з COVID-19. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2020 № 45. С.146-150.

1. Питання з теми для самостійного вивчення та осмислення:

Модернізація інфраструктури аеропортів як один із факторів підвищення економічного зростання України.

План заходів з реалізації Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року

2. Проблемні питання

Щоквартальні звіти ІКАО та інших міжнародних і європейських авіаційних організацій й уточнення прогнозів відновлення діяльності цивільної авіації у світі.

Проблеми відновлення цивільної авіації.

Розробка загальних, універсальних рекомендацій із захисту інформації та інформаційних систем під час здійснення інформаційного обміну в усіх сегментах авіаційної сфери.

Типові правила для безпілотних авіаційних систем (Model UAS Regulations).